

Осврћ – Оливера Шестаков**ОПОМЕНА ЗА БУДУЋНОСТ**

(Роман Клон, Миша Лазар, Свећ књије, Београд)

Узбудљив, необичан, футуристички и филозофски роман о суштини људског бивствовања и стварања. Роман о искушењима, жртвама таштине и жудње за моћи и о просветљењу. Жилверновски приступ открићима и будућности није основна нит овог романа, већ је само потка на којој је рељефно изаткана фабула о суштинским питањима и дилемама, која се постављају током развоја људске мисли и цивилизације, а сада су актуелнија него икада.

Савремена научна и технолошка открића досегла су научнофантастичне сфере и одвела нас до нових предела науке и остварења неслућених могућности, о којима смо до пре неколико деценија могли искључиво да маштамо. Да ли се у устројству данашњег света назиру границе, сврха и крајњи циљ овог, за обичне смртнике, тешко схватљивог напретка, који се као по некој спирали све више убрзава, али истовремено застрашујуће умртвљује мисао, креативност и интегритет људског бића. Већ сада постоје фантастичне могућности међусобног електронског повезивања и комуникације, које у тренутку спајају удаљене пределе и људе, а парадоксално, све смо удаљенији и отуђенији од ближњих и од себе самих. Све је близу, све је доступно, информације се путем мрежа добијају у секунди, али без удубљивања, посвећености и зарањања у књиге у тишини библиотеке. У том мноштву информација, све смо површнији и све је више незнања.

Велики је изазов пред човечанством како ускладити духовни развој и свест, са темпом развоја науке и технике, а да при том не изгубимо унутрашњи мир и склад жеља и могућности. Да ли је могуће у тачкама на вечном Кругу живота правити тангенте, које су без круга само праве линије без полазишта и смисла?

У новом униформисаном и контролисаном свету, све је протокол и *ѿехника иѿре* која је важнија од суштине. Све је прописано од Невидљивих моћника, те се покреће и питање глобалног ропства од стране надређених и најмоћнијих – Круга 10, са оправданом сумњом у њихове могућности да на плећима носе судбину и опстанак живота на Земљи. Миша Лазар нас у Орвеловском стилу упозорава на опасности тоталитарног режима Десеторице, са непрекидним праћењем и контролом кретања и рада, а и ума сваког појединца.

Главни јунак романа је млади генијални научник, генетичар Стефан Голденвајн – Златовинић, признат на свим меридијанима, леп, успешан, горд. Стефан живи у Београду, у новом отменом насељу Авалини, изграђеном испод Авале за одабране, до кога долази летењем на биоталасима у свом дијаболик двоседу. Његова мајка је српкиња Европа, што већ носи посебну симболику и значење, а отац је био француз из познате винарске породице Голденвајн. Иако је клонирање људи строго забрањено, у свом модерном стану, у био-клон комори, вођен научном радозналошћу и изазовима новог, направио је свог клона – Клонимира. Пре него што је научник планирао и очекивао, получовек или полуробот – хуманоид, буди се из хибернацијског сна, излази из био-коморе и Стефановог стана и сам одлази

у неизвесност и опасности, који вребају у стварном строго контролисаном спољном свету. Стефанова добродушност, хуманост и добронамерност постају нераздвојни делови једне исте судбине, повезани јединственим ДНК ланцима и биолошким кодовима, који носе наше телесне, менталне и емотивне одреднице, али не и духовно биће човека.

Клонимир јесте огледало Стефановог лика, доброте и памети, али је још више тамна страна његовог бића. Све што је открио код себе или је чувао дубоко у себи *ѿод кључем*, Клонимир несвесно откључава, отвара и пушта да се раскрили. Визија заједнице два блиска бића са идентичним генетским материјалом, човека и његовог клона, који се разумеју, воле и помажу, претворила се у научникову грижу савести, тугу и несрећу.

Божански склад природе и њени закони нас никада не изневере, а све друго буди сумњу и страх од неизвесних трагичних последица. Избор између руке природе и Бога на једној страни, и руке човека, на другој, не би требало да буде тежак, уколико нас руководи врховно тројство – три С: Суштина, Смисао и Склад. Међутим, у површном размаженом савременом свету, навиклом на материјалне благодети и конформизам, виши циљеви људског бивствовања и развоја цивилизације готово су заборављени.

Клонимир, иако вештачки створено биће, спознаје да истинску радост ствара љубав, племенитост и доброта, једном речју духовност. Једини сусрет Стефана и његовог клона је на мосту над Савом, месту и грађевини која спаја различите светове и удаљене обале, прескаче провалије и приближава супротности. Љубав и дивљење *оца и сина*, научника и његовог дела су као подне и поноћ, светлост и сенка,

лик и огледало.

Роман се завршава најавом рађања новог живота, Стефановог и Јелениног детета, зачетог природно Божјом вољом и из љубави. Река живота наставља да тече, док се Клон гаси, као мртваја реке вештачки настала људском руком и интелигенцијом, али без извора љубави и душе, осуђена да пресуши.

Опојни мирис јунских липа и раздрагано зујање пчела било је најлепше што је могло да остане у Клоницировом сећању, када се угасио као непризнати сувишак без љубави свог оца, без крста и вере. У свом болу и разочарењу написао је Стефану песму која се завршава стиховима: *Бој ти је дао вечну душу/а ти мени свој лик и ѿек духа мало/Тебе Крст и храни и брани/а ја, кад из тебе исцурим/никад ме није ни било.*

Миша Лазар у овом роману управо поставља питање да ли има живота и бића без душе, а даје и одговор да нема, јер су љубав, спознаја и вера у Божје устројство васељене, светлост која обасјава човеков животни пут и место у Васељени. Стефанов клон је био живо интелигентно и осећајно биће, које је мислило, патило, љубило, написало песму, а угасило се само од себе, спознавши ко је и како је створен. Свети дух оваплоћен у белом голубу, који долази на Клонициров прозор и кога он храни мрвицама хлеба, представља његову насушну потребу и чежњу за вером, душом, припадношћу и љубављу. Аутор нам овом завршницом романа поручује да су напори науке, који се већ годинама чине, да створе оно што само Господ ствара и удахњује му живот и душу, опасна игра осуђена на пропаст и патњу.

У свом претходном роману *Негомак*, Миша Лазар се

бавио судбином сеоске породице у Западној Србији, обухвативши читаво столеће бурних историјских промена, почев од првих година прошлог века. У роману *Клон* отишао је на крај ХХИ века, визионарски се бавећи изазовима Новог доба, које пред човечанство ставља научна мисао, савремене технологије и генетика.

Мало је писаца у српској књижевности који су правили овакве искорак у прошлост и будућност, са изузетно посвећеним приступом и озбиљним познавањем историјских мена, традиције и аутентичног језика, са богатом имажинацијом, али и својеврсном храброшћу да се кроз футуристичка стремљења бави суштином. Прошлост и будућност спрегнути су у круг кретања и трајања у димензији времена. Време је константа, а ми се по тој непрекидној линији крећемо и остављамо трагове, вођени љубављу и вером.

Заронио је Миша Лазар у суштину вере, у дубине људских душа и нагона, преиспитивао Добро и Зло у вечитој борби, Божјој промисли и искушењима. Миша Лазар нас својим делима упућује на Свете тајне које поново спајају раздвојене материју и дух на путу спознаје и просветљења.

Све испричано зналачки, студиозно, узбудљиво, снажно а меко, из саме душе, а о Души и Љубави.

О АУТОРКИ ОСВРТА

Оливера Шестаков рођена је 19. септембра 1963. године у Панчеву. Завршила је Девету београдску гимназију и дипломирала на Грађевинском факултету у Београду – одсек хидротехника. Живи у Београду и ради као грађевински инжењер и судски вештак.

Објавила је збирке песама: *У мом појлегу* (2014), *Моје душе риме* (2015), *На трају свешлости* (2016), *Течем као река* (2017), *До неказаној* (2019) и *У златној смоли ћилибара* (2020). У књигама је заступљена поезија широког дијапазона, од љубавних и мисаоних песама, које преовлађују, до дескриптивних, родољубивих и духовних песама.

Песме су јој објављене у преко деведесет међународних и домаћих зборника поезије, антологија и лексикона савремених песника, од којих су многе похваљене и награђиване на књижевним конкурсима. Превођене су на руски, енглески, немачки, италијански и арапски језик.

Збирка песама *До неказаној* је објављена као награда издавача Креативне радионице Балкан *Најауџору*, према гласању песника – аутора